

การพัฒนารูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชูชัย ประดับสุข เสนอ ภริมาจิตรม่อง นภดล พูลสวัสดิ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี :ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ :กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเก็บข้อมูลโดยตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 756 คน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ และ 4) เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ กับตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ 3) แบบทดสอบ 4) แบบประเมินทักษะ 5) แบบวัดเจตคติ 6) แบบประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในด้านลักษณะบริบททางกายภาพ พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการพัฒนาการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้นมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) ประเด็นการสังเกต (4) การพัฒนาผู้สังเกต (5) กระบวนการสังเกตการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (POEK) มี 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมคิดร่วมวางแผนการสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Planning) ขั้นที่ 2 ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Observation) ขั้นที่ 3 ร่วมประเมินและสะท้อนผล (Evaluation and Reflex) ขั้นที่ 4 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) (6) เครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้ (7) ผู้สังเกต ผู้รับการสังเกต ส่วนคู่มือการใช้รูปแบบและคู่มือการพัฒนา มีความเหมาะสม

สมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบ ผู้นิเทศภายในมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) สำหรับผลการประเมินการใช้รูปแบบด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และผู้นิเทศภายในมีความพึงพอใจต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาการสังเกต, การสังเกตการจัดการเรียนรู้

The Development Of Learning Observation Model For The Internal Supervision In Basic Education School

Chuchai Pradubsook¹Sner Piromjitphong²Napadon Poonsawat³

¹(Ph.D. Candidate) Doctor of Philosophy Program in Educational Research and Evaluation, UbonRatchathaniRajabhat University

²Instructor, Faculty of Education, UbonRatchathaniRajabhat University: Thesis Advisor.

³ Instructor, Faculty of Education, SurinRajabhat University : Thesis Co - Advisor.

ABSTRACT

The purposes of the study were 1) to study the problems and needs of the teachers' teaching performance in basic education schools. The sample of 756 school administrators and teachers 2) to develop the teaching observation tool for the internal supervision of schools by the 7 experts 3) to try out of using the tool 4) to assess the tool from the gained data of 60 purposely selected school administrators and teachers of 3 schools. The research tool were : 1) the problems and needs assessment questionnaire 2) the tool validity questionnaire 3) the test 4) the skill assessment 5) the attitude test 6) the efficiency of the tool assessment. The gained data were analyzed through percentage, mean, standard deviation, median, and t test. **Findings;** 1) The teachers were overall found high unable to perform their teaching observation of their physical contexts, the teachers' teaching performance, the students' behaviors and the classroom learning atmosphere. The teachers also need to develop on the 4 learning observation types was high. 2) The Learning Observation Development Model was comprised of 7 components 1) the principle 2) the objectives 3) the 4 topics of the observation 4) the development of observers 5) The POEK participatory observation of learning included : (1) the participatory planning (2) the observation (3) the assessment and reflection (4) the knowledge sharing (5) the observation tool 6) the observers and teachers, the instruction manual of the learning observation tool and the development manual were found highly appropriated. 3) The tryout and assessment of the teaching observation tool was found that the internal supervision of schools gained knowledge, understanding, skills and attitude towards the learning

observation higher after the development at statistical significant of .01.

4) The assessment of the use of the tool, the possibility, the appropriateness, the accuracy and the usefulness were overall found high. The internal school supervisors were highly satisfied with the Learning Observation Development Model.

Keywords: the Learning Observation Development Model, Learning Observation

บทนำ

การจัดการศึกษามีความมุ่งหวังเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ ผลผลิตของการศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับโลกได้ แต่เมื่อพิจารณาคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ผลการประเมินระดับนานาชาติ PISA และผลการประเมินระดับชาติ O-NET คุณภาพนักเรียนยังต้องปรับปรุงแก้ไขหลายด้าน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับชาติ และต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งตรงกับ สุวิมล ว่องวานิช และ นงลักษณ์ วิรัชชัย ได้เสนอข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ การปฏิรูปครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้ามากขึ้นหลังจากที่มีการออกกฎหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู แต่ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อย่างแท้จริงสาเหตุเพราะครูไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้ จึงส่งผลต่อนักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ(พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ : 2553:167; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2556:10 ; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2558 : 40)

ปัญหาวิกฤตคุณภาพการศึกษาดังกล่าวสิ่งที่ควรพัฒนาเป็นลำดับแรกคือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูซึ่งการพัฒนาครูมีหลายวิธี แต่การพัฒนาครูเพื่อให้ครูปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ส่งเสริมการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษานั้นการนิเทศภายในโรงเรียนโดยการสังเกตการจัดการเรียนรู้คือวิธีการพัฒนาครูที่มีความสำคัญวิธีหนึ่งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษาในอนาคตที่เน้นการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่สถานศึกษาประกอบกับปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการศึกษาสูงขึ้นและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลาเพื่อหลีกเลี่ยงการพัฒนาครูโดยการดึงครูออกจากห้องเรียนซึ่งเป็นการพัฒนาครูที่ยิ่งซ้ำเติมปัญหาเดิมให้มากยิ่งขึ้น การพัฒนารูปแบบการสังเกตชั้นเรียน จึงเป็นรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาระดับสถานศึกษาและ

ระดับห้องเรียนที่มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะเป็นการพัฒนาครูโดยครูสังเกตครูสู่คุณภาพ การศึกษาของนักเรียน การนิเทศรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ แตกต่างจากการสังเกต การจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ โดยที่ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกัน และกันทุกขั้นตอน ครูผู้สอนแต่ละคน สามารถสังเกตการทำงานหรือแนะนำการสอนจากครู คนอื่นได้เพราะมีความคุ้นเคยไว้วางใจกัน นำมาปรับปรุงการสอนของตน มีการแลกเปลี่ยน สื่อนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ครูมีความมั่นใจมากขึ้น การนิเทศ โดยการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ยังเป็นกระบวนการที่ท้าทายในการพัฒนาความสามารถ ของครูแต่ละคนได้เป็นอย่างดี ครูมีความคิดสร้างสรรค์ มีความกล้าและมั่นใจในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ ครูมีโอกาสได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นข้อดี มีการชี้แนะการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูและมีการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา สู่เป้าหมายอย่างแท้จริง (สุทธนู ศรีไสย:2545:37)

อย่างไรก็ตามการนิเทศภายในก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการนิเทศภายในโรงเรียนจำนวนไม่น้อย ไม่สามารถนิเทศ ภายในโรงเรียนได้ ยังขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ การนิเทศภายในยังมีปัญหาทั้งด้านองค์กร และผู้นิเทศ ขาดความรู้ ทักษะ เจตคติในการนิเทศ ทำให้ไม่สามารถนิเทศได้อย่างมีคุณภาพ และทั่วถึง นอกจากนี้ยังพบว่า การนิเทศภายในโรงเรียน มิได้เกิดจากความต้องการของบุคลากร ในโรงเรียนโดยตรง ผู้นิเทศขาดทักษะในการนิเทศ และมีได้ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู อุปสรรค สำคัญครูส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้เสนอแนะปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนิเทศภายในของ ผู้บริหารโรงเรียนต้องนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนทุกห้องอย่างสม่ำเสมอ (ทรงยศ หล้าสุข:2550:89;ยุพิน ยืนยง : 2549:19 :สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน:2558:37)

นอกจากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีความมุ่งมั่น ในการผลักดันส่งเสริมการนิเทศเพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา จึงได้ประกาศจุดเน้นขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ผ่านรูปแบบการนิเทศการศึกษาอย่างเข้มข้นเอาจริงเอาจัง หลายครั้ง ในปีการศึกษา 2553-2554 ประกาศรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ ปีการศึกษา 2555 ประกาศ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ ปีการศึกษา 2556-2557 ประกาศรูปแบบการ นิเทศเต็มพิกัด และปีการศึกษา 2558 ประกาศรูปแบบการพลิกโฉมการนิเทศ เพื่อพัฒนาผู้ เรียนภายใน 1 ปี สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ตรงกันว่า คุณภาพการศึกษาอยู่ที่โรงเรียนและห้องเรียน ขณะเดียวกัน สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ได้

ตรวจสอบโรงเรียนในโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล ซึ่งรัฐได้ลงทุนในวงเงินที่สูง แต่คุณภาพการศึกษายังไม่ได้ตามเป้าหมายจึงเสนอแนะว่าควรพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้โรงเรียนมีการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน และครูควรได้รับการพัฒนาโดยการนิเทศสังเกตการจัดการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร จากเพื่อนครูในโรงเรียนเดียวกัน ระหว่างโรงเรียน ตามความพร้อมสำหรับปัญหาการนิเทศภายในดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง จึงได้พัฒนารูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : 2557:144 ; สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา: 2558 : 1;สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: 2558:13;สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา:2558 : 56;สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2558:12)

เมื่อพิจารณาการพัฒนารูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังกล่าว ยังไม่มีรูปแบบใดที่สามารถใช้ได้กับทุกสาระทุกวิชา และทุกชั้น ครูทุกคนสามารถสังเกตการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ภายในสถานศึกษา โดยไม่ต้องออกไปไหนจึงควรมีการพัฒนารูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อตอบโจทย์การสังเกตการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาของชาติให้สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ การสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับ

ผู้เฒ่าในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา(Research and Development) วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากร เป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

ตัวอย่าง เป็น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 378 คน และครูผู้สอน จำนวน 378 คน รวม จำนวน 756 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สุ่มจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เฉพาะอีสานตอนใต้ จำนวน 8 จังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 29 เขต ได้มาโดยกำหนดตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าน้ำหนักคะแนน 5 ระดับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ส่งหนังสือและแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ไปยังสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่าง ตอบแบบสอบถาม ส่งกลับคืน นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เฒ่าในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และจากการสังเคราะห์เอกสารนำมาเป็นกรอบในการกร่างรูปแบบ และคู่มือการใช้รูปแบบ คู่มือการพัฒนาแบบแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม

กลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้เฒ่าจำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารสถานศึกษาด้านการวิจัยและประเมินผลการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาและ ด้านการวิจัยและพัฒนาตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) คู่มือการใช้รูปแบบและคู่มือการพัฒนาการจัดการสังเกตการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบและคู่มือการพัฒนาแบบ ชนิด rating scale จำนวน 2 ฉบับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย ส่งคู่มือการใช้รูปแบบ และคู่มือการพัฒนาการสังเกตการจัดการเรียนรู้ พร้อมแบบประเมินความเหมาะสม จำนวน 2 ฉบับ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินความเหมาะสม นำข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองการใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 54 คน รวม 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายใน 2) ทักษะการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายใน 3) เจตคติที่ดีต่อการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายใน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้การพัฒนารูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายใน 2) แบบประเมินทักษะการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สังเกต 3) แบบวัดเจตคติที่ดีต่อการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .87-.99

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประเมินก่อนการทดลองใช้รูปแบบโดยประเมินด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะและเจตคติที่ดีต่อการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่าง แล้วพัฒนาตามขั้นตอน วิธีการ แผนการพัฒนาที่กำหนดไว้ในคู่มือการใช้ รูปแบบและคู่มือการพัฒนาหลังดำเนินการพัฒนา 1 สัปดาห์ ดำเนินการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) และดำเนินการประเมินผลหลังการพัฒนาด้วยเครื่องมือชุดเดิมอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินและเปรียบเทียบผลการประเมินก่อนและหลังการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1

ตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 1 จำนวน 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 6 คน ครูผู้สอน จำนวน 54 คน รวมจำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ 1) ระดับความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ 2) ความพึงพอใจต่อรูปแบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบและความพึงพอใจ ซึ่งมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .87-.99

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประเมินการดำเนินการใช้รูปแบบตามขั้นตอน วิธีการแผนการพัฒนาที่กำหนดไว้ในคู่มือการใช้และคู่มือการพัฒนา หลัง 1 สัปดาห์ ด้วยแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบและความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินการใช้รูปแบบจากเครื่องมือโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในด้านลักษณะบริบททางกายภาพ ด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการพัฒนาการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ทั้ง 4 ด้าน ภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เช่นกัน

2. รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

3) ประเด็นการสังเกต 4 ด้านได้แก่ ด้านลักษณะบริบททางกายภาพ ด้านพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ของครู ด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน

4) การพัฒนาผู้สังเกต มี 3 ขั้นตอน คือ 4.1) ขั้นตอนเตรียมการพัฒนา 4.2) ขั้นตอนดำเนินการพัฒนา และ 4.3) ขั้นตอนประเมินการพัฒนา 5) กระบวนการสังเกตการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (POEK) มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมคิดร่วมวางแผนการสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Planning) ขั้นที่ 2 ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้ (Observation) ขั้นที่ 3 ร่วมประเมินและสะท้อนผล (Evaluation and Reflex) ขั้นที่ 4 ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) 6) เครื่องมือสังเกตการจัดการเรียนรู้ 7) ผู้สังเกต ผู้รับการสังเกต และจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า รูปแบบและคู่มือการพัฒนาการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้นิเทศภายในมีความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติเกี่ยวกับการสังเกตการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คุณภาพของรูปแบบ ด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้นิเทศภายในมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีปัญหามากที่สุดได้แก่ ด้านพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งสัมพันธ์กับความต้องการพัฒนาการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์(2551:104) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยครูให้เปลี่ยนพฤติกรรม การสอนและการจัดการเรียนรู้ มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของแสน สมนึก (2541:151) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศทางไกลเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ความต้องการนิเทศภายในโรงเรียน

ของครูและผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวม มีความต้องการนเฒ่าในโรงเรียนด้านการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูสอดคล่องกับ สุวมล ว่องวณช และ นงลัษณ วรหุ้ย ไดเสนอขอค่นพบที่น่านสนใจ ในการปรกรฐครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศกษา มีความก้วหน่านมากขึ้น หลังจากที่มีกรออกกฎหมายเพือยกระดับมาตรฐานวิชาศกษา แต่ผลที่เกดขึ้นกับผู้เรียน ยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พองประสงคได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะผลสมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่แตกต่างจากเดม สอดคล่องกับส่านกงานเลขากรรการศกษา กล่าวไว้ว่า โดยภาพรวมเดกไทยไม่ได้เรียนตามหลักสูตร และครูไม่สามารถจ้ดกระบวนกรเรียนรฐที่มีคุณภาพได้ จ้สงผลให้นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ผลสมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ความประพุดไม่ตเฒ่าเป่าหมายในการเรียน (ส่านกงานเลขากรรการศกษา : 2558 : 40) สาเหตุจ้กล่าวจ้ต้องแก้ปัญาและพัฒนาการสังเกตพุดกรรการจ้ดการเรียนรฐของครู จ้นี้เพราะว่าถ้าครูไม่เปลียนแปลงพุดกรรการจ้ดการเรียนรฐ คุณภาพนักเรียนก็ไม่เปลียน ผลการว้จย ครูจ้มีปัญาการสังเกตพุดกรรการจ้ดการเรียนรฐของครู และมีความต้องการพัฒนามากจ้นี้เพราะว่าในปัจจุบันครูผู้สอนมีภาระงานอื่นมากถ้าหากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครูก็ไม่ครบจ้น รับผิดชอบสอนหลายวิชา ต้องเตรียการสอน สือ และตรวจงานนักเรียนและครูต้องทำงานธุรการประจำจ้นธุรการโรงเรียนจ้เป็นงานอื่นมากกว่างานสอน ไม่มีเวลาได้สนทนา แลกเปลียนเรียนรฐในงานวิชาการ หลักสูตรและสังเกตการจ้ดการจ้ดเรียนรฐในห้องเรียนจ้กัน และกัน ประกอบกับวัฒนธรรมการสังเกตจ้นเรียนไม่ได้รับการยอมรับจากครู และมีความเชือฝังใจว่าการสังเกตจ้นเรียนเป็นการจ้บผิดและทำให้เสียหน้า จ้ทำให้ครูไม่มีความสุขในการสังเกตการจ้ดการเรียนรฐ อีกร้ทั้งผู้บริหารสถานศกษาไม่มีเวลาการสังเกตจ้นเรียน ส่วนหนึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่มีทักษะการสังเกตจ้จ้ดความม่นใจในการสังเกตการจ้ดการเรียนรฐ ทำให้ผู้บริหารสถานศกษาและครูผู้สอนมีความสนใจที่จะพัฒนาตนเองด้านการสังเกตพุดกรรการจ้ดการเรียนรฐของครูและมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

2. สำหรับวธีการพัฒนาการสังเกตการจ้ดการเรียนรฐ ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการสังเกต มีเจตคดที่ตต่อการสังเกตการจ้ดการเรียนรฐ ครูผู้สอนระดับการศึกษาจ้นพื้นฐานมีความต้องการวธีการพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยจ้นี้

- 1) การประชุมเชิงปฏิบัติกร มีความต้องการระดับมาก
- 2) การฝึกปฏิบัติจากสถานการณจ้จริง มีความต้องการในระดับมาก
- 3) การศกษด้วยตนเอง และการจ้ดกิจกรรมแลกเปลียนเรียนรฐ มีความต้องการในระดับมากเท่ากัน สอดคล่องกับผลการว้จยของนาคเดช บุญเชิดชู (2552:433) ได้ว้จยเรือง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาศก

ทางการศึกษามีวิธีการพัฒนาสมรรถนะ 12 วิธี ได้แก่ การศึกษาดูงาน การให้คำปรึกษาแนะนำ การประชุมสัมมนา การสอนงาน ระบบพี่เลี้ยง การมอบหมายงานโครงการ การฝึกอบรมในงาน การจัดทำศูนย์กลางการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาต่อ การฝึกปฏิบัติงาน และ การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมนึก ทองเอี่ยม (2550:300) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารระดับกลาง ในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จากการศึกษาภาคสนามการประเมินสมรรถนะทางการบริหารระดับกลาง พบว่าผู้บริหารระดับกลาง มีวิธีการพัฒนาสมรรถนะ 11 วิธี ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพ การหมุนเวียนงาน การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การจัดการความรู้ในองค์กร

การเข้าร่วมโครงการพัฒนา การเข้ารับการอบรมตามหลักสูตร การอบรมควบคู่การทำงาน การเข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการทำงาน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าวิธีการพัฒนาสามารถจัดกลุ่มการพัฒนาได้ 2 ระบบคือ การเรียนรู้ระหว่างระหว่างการทำงาน (On the Job Learning) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการพัฒนาผู้ในเทศบาลในการฝึกปฏิบัติสถานการณ์จริง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเรียนรู้นอกการทำงาน (Off the Job Learning) เป็นการเรียนรู้นอกเวลาปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา คือการศึกษาด้วยตนเอง การไปร่วมประชุมปฏิบัติการนอกสถานที่ทำงาน หรือการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญชัย อาจินสมาจาร(2548:123) กล่าวว่า การพัฒนาครู เป็นสิ่งสำคัญและการเลือกวิธีการพัฒนาที่ช่วยส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ส่งเสริมความซาบซึ้งต่องานของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการแก้ปัญหาพัฒนาครูที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยายมีการลงมือปฏิบัติน้อย เมื่อกลับไปถึงโรงเรียนครูไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติกับนักเรียนได้เป็นการสูญเสียเวลา เสียงบประมาณจำนวนมาก ทำให้ครูเห็นความสำคัญของการพัฒนาครูโดยการประชุมปฏิบัติการ เพราะสามารถใช้ได้กับครูที่มีจำนวนมาก หลายหน่วยงานนิยมใช้ สามารถพัฒนาบุคลากรได้ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะปฏิบัติความชำนาญ และพัฒนาด้านเจตคติ ที่สำคัญการประชุมปฏิบัติการผู้เข้ารับการพัฒนามีโอกาสได้ลงมือทำ ครูได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยมีคณะวิทยากร ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญเฉพาะ ตลอดจนมีพี่เลี้ยงประจำกลุ่มคอยดูแลให้คำปรึกษาตลอดการประชุมปฏิบัติการ วิทยากรและพี่เลี้ยงมีโอกาสนำผู้เข้ารับการพัฒนา มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ หลังประชุมปฏิบัติการยังสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ต่อกัน เกิดกลยุธมิตรทางวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่ายิ่ง และหากคณะวิทยากรเป็นบุคลากรและครูที่อยู่ในโรงเรียนเดียวกัน พื้นที่เดียวกัน ยังสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประชุมปฏิบัติการจึงมีความเหมาะสม

ในการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูสามารถปฏิบัติได้ส่วนการฝึกปฏิบัติสถานการณ์จริง เป็นการพัฒนาที่สามารถพัฒนาโดยการนำความรู้สู่ภาคปฏิบัติ จึงเป็นวิธีการที่ครูมีอาชีพ ควรได้รับการพัฒนา ครูสภาจึงกำหนดให้นักศึกษาที่เรียนครูต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู โดยการฝึกการสอนจริงในโรงเรียนจึงจะได้ไปประกอบวิชาชีพ ส่วนวิธีการพัฒนาโดยการจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความสำคัญมากในการพัฒนาครูเพราะว่า เป็นการสร้างความภูมิใจ ให้ตนเอง ในการทำงานก่อให้เกิดพลังที่จะทำงานต่อไป ช่วยกันแก้ปัญหาในการทำงาน บางครั้ง ประสบการณ์ผู้อื่น อาจช่วยแก้ปัญหาในการทำงานของเราได้ ส่วนสำคัญอีกด้านหนึ่งก็คือทำให้ รู้ว่าผลงานเราเหมือนหรือต่างกันอย่างไร และต้องเติมเต็มตรงไหนจึงจะสมบูรณ์ ไม่ว่าเด็กหรือ ผู้ใหญ่หากมีเวทีในการนำเสนอผลงานก็จะประทับใจและเกิดแรงเสริมในการพัฒนางานให้ดีขึ้น

3. รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ ของรูปแบบ 3) ประเด็นการสังเกต 4)การพัฒนาการสังเกต 5) กระบวนการสังเกต 6) เครื่องมือการสังเกต 7) ผู้สังเกตและผู้รับการสังเกต ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ คู่มือ การพัฒนาแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า โดยภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาเดช บุญเชิดชู (2552:254) ได้วิจัยและพัฒนาแบบการพัฒนสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐาน วิชาชีพทางการศึกษา มีองค์ประกอบของรูปแบบดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ ของรูปแบบ 3) เป้าหมายของรูปแบบ 4) ลักษณะสำคัญของรูปแบบ 5) เงื่อนไขสำคัญของรูปแบบ 6) ผลที่จะเกิดขึ้นหลังใช้รูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551: 92) ได้วิจัยและพัฒนาแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับ ขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบของรูปแบบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาในการนิเทศ 3) กระบวนการนิเทศ 4) วิธีการนิเทศ 5)ระยะเวลาในการนิเทศ6)ปัจจัยเอื้อ/ข้อจำกัด ตรงกับ แนวคิดของBrown and Mobery (1980:p 16-17) และสมาน อัครภูมิ (2537:17) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศไว้ ดังนี้ 1)วัตถุประสงค์2) เนื้อหาของการนิเทศ 3)กระบวนการนิเทศ 4) วิธีการนิเทศ 5) ผู้นิเทศ 6) ระยะเวลาในการนิเทศ 7) ปัจจัยเอื้อ และข้อจำกัด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลวย ม่วงพรวน (2553:171) ได้วิจัยและพัฒนา แบบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คิดในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง ประเภทอุตสาหกรรม ผลการวิจัยได้รูปแบบดังนี้ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) จุดประสงค์ 4) ขั้นตอนกิจกรรมและการประเมิน

5) การนำรูปแบบไปใช้ 6) ผลที่เกิดจากรูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรียมาศ สุขกลี (2549:69) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยได้องค์ประกอบของรูปแบบดังนี้ 1) ด้านให้ความช่วยเหลือแก่ครู 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 5) ด้านการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณพร สุขอนันต์ (2550:161) ได้วิจัยและพัฒนา รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก ผลการวิจัยได้องค์ประกอบดังนี้ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) บทบาทหน้าที่ 3) การพัฒนา 4) การสร้างเครือข่าย 5) เทคนิคการนิเทศ 6) สื่อ เครื่องมือนิเทศ 7) ประเมินผล 8) มนุษย์สัมพันธ์ 9 ตรงกับผลการวิจัยของ แสน สมนึก (2541:10) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการนิเทศทางไกล เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยได้รูปแบบดังนี้ 1) สำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างชุดการนิเทศทางไกล 3) การตรวจสอบประสิทธิภาพชุดการนิเทศทางไกล 4) การประเมินรูปแบบการนิเทศทางไกล ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบจากแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ประกอบกับรูปแบบได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านรูปแบบการนิเทศการศึกษาและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การนิเทศรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้มาก่อนจึงทำให้การตรวจสอบมีความละเอียดทุกขั้นตอนและสามารถให้ข้อเสนอแนะผู้วิจัยส่งผลให้รูปแบบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. ผลการทดลองใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการสังเกตการจัดการเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการสังเกตการจัดการเรียนรู้ หลังพัฒนาสูงกว่าก่อนพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551:122) ได้วิจัยและพัฒนา รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พบว่า การนำรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนสามารถปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดในคู่มืออย่างมั่นใจ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ฉลวย ม่วงพรรณ(2553:216) ได้วิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คิดในการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง พบว่า ความสามารถคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง หลังการใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คิด

ในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คิด ในการอ่านภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ0.1 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิรา เครือคำอ้าย(2552: ง) ได้วิจัยและพัฒนากระบวนการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยได้รูปแบบ PPIE ผลการทดลองพบว่า รูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และผลการนำรูปแบบ การนิเทศไปทดลองใช้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ พบว่า อาจารย์ที่เลี้ยง มีสมรรถภาพการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมการคิดหลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ การนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม การคิดหลังใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการนิเทศ และนักเรียนมีความสามารถ การคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือพัฒนาการสังเกตการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด มีกระบวนการพัฒนา เป็นลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายากจากรูปธรรมไปหานามธรรม พร้อมทั้งมีการฝึกปฏิบัติจริง ระหว่างการพัฒนา 3 ระยะ และครูผู้ร่วมทดลองมีความพร้อมทั้งในด้านคุณวุฒิประสบการณ์ การนิเทศ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และมีครูจบ การศึกษาระดับปริญญาเอกเข้าร่วมทดลองด้วย สำหรับรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ เป็นรูปแบบที่กำหนดประเด็นการสังเกต มีเครื่องมือการสังเกตชัดเจน จึงเป็นรูปแบบที่ครูคนไหน ก็สังเกตได้เป็นการปลดปล่อยข้อกังวลใจแต่เดิมที่ครูส่วนใหญ่ เข้าใจผิดมาตลอดว่าการสังเกต คือการจับผิดและครูไม่สามารถสังเกตการจัดการเรียนรู้กันได้ ต้องศึกษานิเทศก์และผู้ทรงคุณวุฒิ เท่านั้น จึงจะสามารถสังเกตได้ มาเป็นการนิเทศที่ไว้วางใจกัน ร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมสังเกต ร่วมสะท้อนผล และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างคนที่รู้จักและคุ้นเคยในโรงเรียนเดียวกัน คือครูสังเกตการจัดการเรียนรู้ครู

5. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณภาพ ในด้านความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และ ความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีย์มาศ สุขกลี (2549:117) ได้วิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพ

ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสมและมาตรฐานด้านความถูกต้องโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แสน สมนึก (2541:174) ได้วิจัยและพัฒนา รูปแบบการนิเทศทางไกลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศทางไกล พบว่า รูปแบบการนิเทศทางไกลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศทางไกลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการนิเทศภายในได้ดี เนื่องจากมีขั้นตอนที่ต่อเนื่องสอดคล้องกัน การปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนทำให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงชุดนิเทศทางไกลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบและขั้นตอนการพัฒนาที่ชัดเจน มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งระหว่างการทดลองใช้รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในระยะเวลา 2 เดือน คณะวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีการนิเทศติดตามตามปฏิทินที่กำหนด ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาครูที่ร่วมทดลอง ร่วมสรุปผลการสังเกต ครูจึงมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนตามคำแนะนำของผู้สังเกต ผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการครูสะท้อนผลการพัฒนาว่ามีประโยชน์ต่อตนเองและนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกระบวนการสังเกตการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม(POEK) ได้พัฒนามาด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา การออกแบบเชิงระบบ ซึ่งสามารถตรวจสอบรูปแบบทุกขั้นตอน เมื่อนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ควรศึกษาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบให้ชัดเจน
2. การนำรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในสถานศึกษา ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนห้องเรียนมาก ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถสังเกตการจัดการเรียนรู้ได้ทั่วถึง รูปแบบการนิเทศนี้สามารถเข้าไปทดแทนโดยมอบหมายให้รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิชาการโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น วิชาการสายชั้น หัวหน้าสาระ ครูทุกคน สามารถสังเกตการจัดการเรียนรู้ได้

3. การนำรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนใหญ่มีข้อจำกัด จึงต้องปรับจำนวนครั้งการสังเกตต่อสัปดาห์ลดลง และเน้นการสังเกตเป็นกลุ่มโดยใช้ครูทั้งโรงเรียน มาร่วมสังเกตพร้อมกันครั้งเดียว เปลี่ยนบทบาทกันให้เป็นผู้สังเกต และผู้รับการสังเกต มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ร่วมสังเกตด้วย ลดความเป็นทางการลง เน้นความเป็นกันเอง ครูทุกคนเสนอแนะกันได้

4. การนำรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อกระตุ้นให้ครู มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง มีการเปิดใจเรียนรู้ รับข้อเสนอแนะและควรจัดให้ มีอย่างต่อเนื่อง จนเกิดวัฒนธรรมคุณภาพการศึกษา

5. เพื่อให้การนำรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้มีความยั่งยืน พี่เลี้ยงระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรติดตามประเมินผลทั้งระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นภาคเรียน ว่ามีผล ต่อการพัฒนาครู ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นหรือไม่ เพื่อให้รูปแบบการนิเทศเกิดความยั่งยืนในสถานศึกษาต่อไป

6. สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความประสงค์จะนำรูปแบบการสังเกตการจัดการ เรียนรู้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู สามารถนำไปปรับใช้ได้ทุกกลุ่มสาระ ทุกระดับชั้น ทุกชั้น ระดับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับปฐมวัย โรงเรียนสังกัดเอกชน และสังกัดองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นเป็นต้น

7. การนำรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู ตามสถาบันผลิตครูต่าง ๆ ใช้ได้ดีกับครูพี่เลี้ยง สะดวกต่อนักศึกษาเพราะรูปแบบกระบวนการสังเกตการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม(POEK) นักศึกษากับครูพี่เลี้ยงร่วมมือกันทุกขั้นตอน จึงลดความตึงเครียดจากการสังเกต

8. หน่วยงานหรือสถานศึกษาที่มีการจ้างครูเป็นรายปีสามารถใช้รูปแบบการสังเกต การจัดการเรียนรู้ (POEK) ในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อต่อสัญญาจ้างจากเครื่องมือ การสังเกตและวิธีการของรูปแบบ

9. หน่วยงานควรจัดหลักสูตรการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ให้มีการฝึกปฏิบัติการสังเกต การจัดการเรียนรู้เป็นวิชาหลักในคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และสาขาที่จัดการศึกษา เพื่อผลิตครูทุกประเภท และควรเป็นหลักสูตรบังคับในการพัฒนาศึกษานิเทศก์และพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้สามารถสังเกตการจัดการเรียนรู้ควบคู่กับการพัฒนาครูมืออาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาการนำรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้นิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้เพื่อพัฒนาข้าราชการครูบรรจุใหม่ซึ่งอยู่ในระหว่างทดลองราชการสองปี
2. ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ สำหรับครูการจัดการศึกษาพิเศษ ครูที่สอนวิชาชีพเพื่อผลิตแรงงานฝีมือ สังกัดสำนักงานการอาชีวศึกษาเช่น วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เป็นต้น
3. ควรมีการวิจัยและพัฒนาผู้นิเทศที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ครูได้แก่อาจารย์พี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ศึกษานิเทศก์ที่มีหน้าที่ในการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูในห้องเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา
4. ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการนิเทศนักศึกษาครู ส่งเสริมสู่ครูมืออาชีพ โดยรูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้เฉพาะ กรณีศึกษา : นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
5. ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนขนาดเล็ก
6. ควรมีการวิจัยและพัฒนาเครื่องมือการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้กับการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละประเภทและครูผู้สอนแต่ละวิชา

เอกสารอ้างอิง

ฉลวย ม่วงพรรณ. การพัฒนาแบบแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมการรู้คิดในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประเภทวิชาอุตสาหกรรม. ปรินญาปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. ทฤษฎีการบริหารตามแนวคิดของปราชญ์ตะวันตก. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน, 2551.

นภาเดช บุญเชิดชู. รูปแบบการพัฒนสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. ปรินญาครุศาสตรดุขฎฐิบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. การวิเคราะห์การศึกษาเชิงวิพากษ์ : พื้นฐานการศึกษาประเด็นวิกฤติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 2553.

เมื่อคนเรามีปัญหาต้องตัดสินใจ คนเรามักจะใช้กลยุทธ์ใดกลยุทธ์หนึ่งในการตัดสินใจ ไม่ว่าเราจะรู้หรือไม่พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์. การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูป การศึกษา, 2545.

_____ .การวิเคราะห์การศึกษาเชิงวิพากษ์ : พื้นฐานการศึกษาประเด็นวิกฤติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, 2553.

ยุพิน ยืนยง. การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ของครูผู้สอนคณิตศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) สำนักงาน. (2558). บทสรุปสำหรับผู้บริหารผลสะท้อนจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก (พ.ศ.2544-2549). สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน).

วชิรา เครือคำอ้าย. การพัฒนาแบบแผนการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. ปรินญาปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.

วรรณพร สุขอนันต์. รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก. ปรินญาปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

สมนึก ทองเอี่ยม. การพัฒนาแบบแผนการพัฒนสมรรถนะทางการบริหารของผู้บริหารระดับกลางใน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปรินญาครุศาสตรดุขฎฐิบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สมาน อัครภูมิ. การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด.วิทยานิพนธ์
ปริญญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2537.

_____. แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล.วารสารวิทยาจารย์ปีที่ 108 ฉบับที่ 2 ธันวาคม 255
สุทธนู ศรีไสย์.หลักการนิเทศการศึกษา.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2545

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถาน
ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
นเรศวร, 2550.

สุริย์มาศ สุขกลี.รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยบูรพา 2549.

แสน สมนึก. การพัฒนารูปแบบการนิเทศทางไกลเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการนิเทศภายใน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา.ปริญญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ2544.กรุงเทพฯ :
สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียน
ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว 2545.

_____.หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว,2545.

_____.แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2549.

_____.แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์
และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550.กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2550.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550. Panchalee.

[http:// panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision-3/](http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision-3/)

_____. (2552). กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษา (ออนไลน์). 2552. Brown,

W. B., and Moberg, D. J. **Organization Theory and Management : A Macro**

Approach. New York : John Wiley and Sons, 1980.